

Bij klein of groot incident hulpdiensten én bevoegd gezag inschakelen?

In deze bijdrage laat de auteur zijn licht schijnen op de verplichting van een exploitant van een bedrijf om ongewone voorvallen zo spoedig mogelijk te melden bij het bevoegd gezag. Wat is een ongewoon voorval en wat wordt verstaan onder het zo spoedig mogelijk melden? Hij besteedt tevens aandacht aan de regeling die het mogelijk maakt dat kleine incidenten onder een lichter meld- of registratieregime worden gebracht.

MR DRS W.J.W (WILBERT) VAN EIJK

Een ongeluk zit in een klein hoekje. Ook op de werkvloer gaat het wel eens mis. Bepaalde incidenten die (kunnen) leiden tot milieuschade dienen bij het bevoegd gezag gemeld te worden. De Wet milieubeheer (Wm) bevat in titel 17.1 een regeling voor het zo spoedig mogelijk melden van zogenaamde 'ongewone voorvallen.' Onder een ongewoon voorval wordt verstaan: 'elke gebeurtenis in een inrichting, ongeacht de oorzaak van die gebeurtenis, die afwijkt van de normale bedrijfsactiviteiten en waardoor nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of dreigen te ontstaan.'

Het kan gaan om allerlei soorten incidenten. Van kleine voorvallen, zoals lichte storingen in het productieproces of de voorzieningen van de inrichting met verwaarloosbare milieugevolgen, tot grote calamiteiten en ongelukken zoals ontploffingen en branden met grote milieugevolgen. Melden alleen volstaat overigens niet. De exploitant dient tevens onmiddellijk de maatregelen te treffen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd. Enerzijds om herhaling te voorkomen, anderzijds om de gevolgen van het voorval te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken (artikel 17.1 Wm).

Zo spoedig mogelijk melden

De Wet milieubeheer schrijft in artikel 17.2 voor dat ongewone voorvallen zo spoedig mogelijk door de drijver van de inrichting (de exploitant van het bedrijf) aan het bevoegd bestuursorgaan moeten worden gemeld. De melding strekt ertoe om het bevoegd gezag zo snel mogelijk te informeren over zo'n gebeurte-

nis, zodat het actie kan (laten) ondernemen om de nadelige gevolgen voor het milieu te beperken en om herhaling te voorkomen. Wat is zo spoedig mogelijk? Door de rechter is bepaald dat dit betekent: zodra dat (feitelijk) mogelijk is. De omstandigheden van het geval spelen daarbij een rol. Uit rechtspraak blijkt dat het na enkele dagen melden van een ongewoon voorval, niet zo spoedig mogelijk is. De hoogste bestuursrechter, de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, heeft in een zaak geoordeeld dat het na twee uur melden van een incident niet zo spoedig mogelijk was. De hulpdiensten waren in die zaak wel snel verwittigd. De Afdeling zag niet in waarom ook niet een telefoontje met het bevoegd gezag gepleegd had kunnen worden.

Geen (dreigende) milieugevolgen

Uit de van toepassing zijnde bepalingen uit de Wet milieubeheer blijkt dat enkel de verplichting bestaat om een ongewoon voorval te melden, wanneer nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of dreigen te ontstaan. Is daarvan geen sprake, dan geldt geen meldingsplicht. In de praktijk levert dit vaak vragen en discussies op. Soms wordt pas later geconstateerd dat toch sprake is van milieuschade, terwijl het aanvankelijk wel los leek te lopen. Wanneer het incident dan niet gemeld is, is sprake van een overtreding van artikel 17.2 Wm. De praktijk leert dat het bevoegd gezag of het Openbaar Ministerie daar streng tegen optreedt.

Geen significante milieugevolgen

Waar gehakt wordt, vallen spaanders. Sommige kleine incidenten hebben nau-

welijks (potentiële) milieugevolgen. Maar ook voor die situaties geldt de zo-even besproken meldplicht, met veel administratieve rompslomp tot gevolg. De wetgever heeft zich dit probleem een aantal jaren geleden aangetrokken. Door zowel bedrijven als het bevoegd gezag wordt het niet noodzakelijk en wenselijk gevonden dat allerlei kleine incidenten, zonder enig nadelig gevolg buiten de inrichting, onmiddellijk worden gemeld. In tegenstelling tot wat zonet is besproken, is in die situatie dus wel sprake van milieugevolgen maar deze zijn gering en blijven binnen het bedrijfsterrein.

Met de regeling voor een andersoortige wijze van melden van lichte incidenten, wordt voorkomen dat bedrijven vrijwel elke verstoring in hun bedrijfsproces moeten melden. Dat leidde tot nogal hoge administratieve en ook bestuurlijke lasten. Die lasten werden in veel gevallen als onnodig ervaren omdat de toegevoegde waarde van al die meldingen zeer beperkt was. De effecten van een voorval waren vaak niet waarneembaar buiten de grenzen van het bedrijfsterrein. Bovendien hebben de meeste bedrijven vaak goed werkende (milieuzorg)systemen die een adequate, interne afhandeling van ongewone voorvallen waarborgen.

Speciale meld-/registratieregeling

Om een halt toe te roepen aan administratieve en bestuurlijke lasten kwam er een speciale regeling in artikel 17.2 Wm. Het bevoegd gezag kan voor categorieën van ongewone voorvallen waarvan de nadelige gevolgen voor het milieu niet significant zijn, voorschriften stellen die afwijken van de verplichting deze zo spoedig

mogelijk te melden. In deze voorschriften kan worden bepaald dat de daarbij aangegeven categorieën van voorvallen binnen een bepaalde termijn worden gemeld of alleen worden geregistreerd. De voorschriften worden gesteld in een omgevingsvergunning of, wanneer het bedrijf volledig onder de algemene milieuregels uit het Activiteitenbesluit valt, bij maatwerkvoorschrift.

De regeling maakt het mogelijk dat voor de lichtere gevallen (qua aard en frequentie) wordt afgeweken van de eis dat er zo spoedig mogelijk dient te worden gemeld. In geval van registratie zal het veelal wenselijk zijn dat het voorval nog dezelfde dag wordt geregistreerd. Dan kan een toezichthouder zo nodig de dag na het incident in de boeken nakijken wat er aan de hand is geweest. Indien de registratie niet dezelfde dag plaatsvindt, is de kans groter dat bepaalde aspecten van het voorval worden vergeten. Bij vergunningplichtige bedrijven dient de afspraak van het bevoegd gezag met het bedrijf om periodiek te melden duidelijk in de vergunning te worden vastgelegd. Dat voorkomt discussies.

Voorbeelden uit Europees milieurecht

Wat onder (niet-)significante gevolgen moet worden verstaan, blijkt uit de wetgeschiedenis die is gebaseerd op het Europese milieurecht. Als voorbeelden van gevolgen die significant zijn en die dus zo spoedig mogelijk moeten worden gemeld, zijn door de wetgever genoemd: een storing aan een stoffilter waardoor stof zich ongereinigd verspreidt; het verwaaien van stuifgevoelig materiaal buiten het bedrijfsterrein bij het bela-

den van een vrachtwagen; het afblazen van een stoomketel omdat een installatie niet in bedrijf komt, met als gevolg een in de omgeving goed hoorbare fluittoon; een lekkend vat met mogelijke stankklachten; een lek vat met een mogelijke invloed op de lozing op het oppervlaktewater.

Als situaties die geen significante gevolgen hebben en waarbij slechts periodiek gemeld hoeft te worden, kan worden gedacht aan storingen aan meetsystemen of situaties waarbij aangebrachte voorzieningen het voorval beheersen. Als voorbeelden kunnen worden genoemd: een storing aan een continu meetsysteem waardoor geen meetgegevens beschik-

baar zijn en voor zover op basis van dit meetsysteem geen sturing plaatsvindt; een kleine brand in een papiermachine, waarbij in de installatie een snelblussysteem aanwezig is en geen of nauwelijks rook wordt veroorzaakt buiten het terrein van het bedrijf; een aanrijding op het bedrijfsterrein, waarbij een brandstoftank van een vrachtauto scheurt met als gevolg dat een hoeveelheid dieselolie over een vloeistofdichte vloer uitstroomt maar ter plaatse wordt opgevangen, zodat geen bodemverontreiniging plaatsvindt.

Tot slot

Heeft u nog vragen over dit onderwerp? Neem dan contact op met de auteur. ■

Mr. drs. W.J.W. (Wilbert) van Eijk is advocaat en partner bij Van Iersel Luchtman Advocaten en werkzaam op de vestiging in 's-Hertogenbosch. Hij is gespecialiseerd in het Omgevingsrecht en het Economisch en milieustrafrecht. Wilbert maakt deel uit van het Brancheteam Afval&Recycling.
Tel.: 088-90 80 800.
E-mail: w.eijk@vil.nl.
Website: www.vil.nl.

